

Bővülő kínálat, növekvő publikum

Szamosi Szabolcs öt év mérlegéről, új helyszínekről és saját sorozatról

Öt esztendővel ezelőtt, 2013 nyarán újult meg a Filharmónia. Az azóta eltelt esztendők alatt nőtt jegyvásárlóik és helyszíneik száma, számos új sorozattal igyekeznek zeneszerető közönséget nevelni. Szamosi Szabolcs ügyvezető igazgatóval tekintettük át ezt a fél évtizedet, szót ejtettünk az idej nyári fesztiválokról, a következő szezonról, valamint különböző bérletsorozataikról is.

■ *Hogyan ünneplik meg az öt éves jubileumot?*

– Bérleteseinkkel emlékezünk majd meg az évfordulóról és csendesen, egy belső rendezvényen összegezzük majd, hogy a megújulás óta mi minden történt. Szép számokról számolhatunk be, hiszen az évi ezer koncertünket sikerült ezernégyezerre növelnünk, ma már 220 helyszínünk van országsszerte, az előadóművészeink száma pedig több, mint 2500 évente. Az ifjúsági hangversenyeinkre is egyre többen kíváncsiak, hiszen a korábbi kétszázéves létszám mostanra már kétszázkilencven-ezerre nőtt. De nemcsak a rendezvényeink és a közönségünk száma gyarapodik, hanem örömmel számolhatok be arról is, hogy a zenei ösztöndíjra jelentkezők száma is többszörösére nőtt, már azt megelőzően is, hogy az ösztöndíj fordítható összeg emelkedett volna. Így a kuratóriumnak sem volt könnyű kiválasztania a legjobbakat, ezek azonban örvedetes gondok... A városok száma, ahol jelen vagyunk a felnőtt programjainkkal, hattal lett több az elmúlt évek alatt. Ahogy az is jelentős előrelépés, hogy a megújult szervezetünknek az eltelt évek alatt stabilizálódott az infrastruktúrája, kialakultak a feladatkörök, és szintén lényeges szám, hogy például a pécsi központban a Filharmónia dolgozóinak a létszáma háromról közel tízszeresére nőtt, ami a város foglalkoztatásában is jelentős. A nemzetközi versenyeink színvonalát szintén sikerült emelnünk, ezek a rendezvények még többfelé vitték el nemcsak a Filharmónia, de az ország jó hírét is. A Liszt Ferenc Zongoraverseny és a Maestro Karmesterverseny is rangos megmérettetésé vált, sokan megismertek bennünket külföldön is. Bevallom, engem is meglepett, hogy a szakmából hányan gratuláltak, és milyen sokan fejezték ki az örömeiket, hogy a dirigensek seregszemléje újraindulhatott. Nem volt könnyű a szervezésben ennyire magas színvonalú versenyt létrehozni, úgy, hogy közben a tévénézők számára is élvezetes legyen a program. De a visszajelzések azt igazolták, sikerült.

■ *Milyen verseny lesz a következő?*

– Jövőre a Liszt Ferenc Nemzetközi Orgonaversenyt újítjuk meg, ebben a seregszemlében is hosszú szünet volt az utóbbi években. Már folynak az előkészületek,

izgalmas feladatok ezek. Ennek az öt évnek az utolsó pillanataiban is jelentős sikereket, élvezetes pillanatokat éltünk meg. A Szegedi Szimfonikusokkal remek a kapcsolatotunk, mi szervezzük a zenekar programjait, s két éve indítottunk egy új, önálló Filharmónia-bérletet, amely nagy sikert aratott. Hamar kialakult a közönsége, úgy, hogy közben az együttes másik két sorozatának is több lett a bérletvásárlója, amit szintén mi értékesítettünk. Az idej esztendőben pedig még egy új orgonasorozatot is életre hívtunk, ami korábban csak Pécsen létezett. Most már a Szegedi Dómban is bérletesek – rögtön kétszáz – hallgatta meg az első hangversenyt. A Tisza-parti városban több száz fővel sikerült növelni a klasszikus zene publikumát, és ezt komoly eredménynek érzem. Ráadásul úgy, hogy egy hónappal később az Egyházzenei fesztivál fellépőjeként a German Brass adott egyórás Bach programot, a teltházas program végén állva tapsolt, brávozott az egész publikum, köztük rengeteg fiatal... ez a pillanat minden szervező álma. Az újjáalakult Filharmónia Magyarország más keretek között, más felfogásban, új, korszerű látásmódú menedzsmenttel dolgozik, de igyekszik a régi szervezet értékeit is megtartani. Annak idején szinte minden városban voltak orgonabérleteik, s ezek akkoriban is teltházások voltak. Talán azért is, mert a rendszerváltás előtt ezek a hangversenyek némileg romantikus ellenállási pontnak számítottak. Aztán a Filharmónia kivonult erről a területről, mert a közönség jelentősen megcsappant... Hiszek az orgonakoncertek varázsában, ezért is indítottam el – még a pécsi bazilika orgonaművészeként –, 1995-ben a koncertek sorát a hangszerek királynőjén. Úgy tűnik, országosan is megvár ez a feladat...

■ *Ha már orgona... Önnek mennyire jutott ebben az öt esztendőben idő a saját hangszerére?*

– Jól sejti, kevesebb, mint szeretném, de minden évben szánok időt orgonakoncert turnéra, így a gyakorlás is része maradt az életemnek, még ha ennek intenzitása változó is. Az Ars Sacra programsor rendszeres fellépője vagyok több városban, a közeljövőben fellépek az Orgona Pontban is illetve a Klassz a Parton című programsorozatban, Keszthelyen.

■ *A megújulás óta eltelt időszak gondolom abban is hasznos volt, hogy meghatározzák, rangsorolják a Filharmónia feladatait... Ezek sorában hol helyezkedik el a közönségnevelés, az ifjúsági koncertek szervezése, valamint a saját sorozatuk, amelyre külföldi sztárzenekarokat kérnek fel?*

– Ha megnézzük a korábbi állapotokat, látnunk kell, hogy a Filharmónia szervezésében fontos választóvonalat jelentett a Duna. Az észak- és a dél-dunántúli szervezetnél akadtak fesztiválok, családi és gyerekprogramok, míg a kelet-magyarországinál csak kiváló ifjúsági és felnőttbérletek léteztek, más programjuk nem akadt. Öt év alatt e téren is sikerült jelentősen előre lepnünk, hiszen elindult az egyházzeni fesztiválunk Nyíregyházán, Debrecenben, Békéscsabán és Pécsen, s jól mutatja a súlypontjainkat, hogy a négy városból három kelet-magyarországi. Fontos lépés, hogy szeretnénk tovább menni ezen az úton, hogy minél több városban színesíthessük a minőségi koncertkínálatot. Mivel 2018 a családok éve, jó alkalom, hogy a fesztiválokon és egyéb programjainkon rendezett családi napokkal bevezessük az egész családnak szóló sorozatainkba is az érdeklődőket. Lényeges, hogy az újjáalakult Filharmónia előre tudott lépni, s ezt a kormány, a minisztérium is fontosnak tartotta, emellett kiváló partnereket is találtunk mindehhez a Virtuózoktól az Operaházon át a Nemzeti Filharmonikusokig és a Fesztiválzenekarig. Az volt a nagy álmom, hogy elérjük a teljes lefedettséget az ifjúsági koncertek terén, s tényleg az ország minden pontjára el-

jussunk, ez azonban hatalmas feladat, sokkal több forrást igényel nemcsak anyagilag, de a humán erőforrásainkat tekintve is, több partnerre lenne szükség hozzá... De azért az elképzelést még nem adtam fel. A sztártársulatokat felvonultató béreletsorozatot pedig azért tarjuk lényegesnek, mert nagyon sok az olyan kiváló, külföldi együttes, amely csak a meghívásunknak köszönhetően léphet magyar közönség elé. Ráadásul fontos feladatunk, hogy a nagynevű zenekarok, kórusok ne csak Budapesten jelenjenek meg, hanem más városokban is. Így jutott el a vidéki városokba a Londoni Filharmonikus Zenekar, a pápa kórusa vagy a Westminster katedrális kórusa is. Lényeges, hogy ne csak a fővárosban élőknek legyen módjuk betekinteni a világ zenei életébe.

■ *Ami azonban az eltelt évek során sem sokat változott, az a hazai zenekarok fellépti díja, hiszen a Filharmónia által fizetett összeg változatlanul jelképes...*

– Folyamatosan dolgozunk azon, hogy többletforráshoz jussunk, változatlanul szeretnénk bekerülni a taokörbe. Fontos azonban az is, hogy kikristályosodjon, hogy mi is pontosan a kulturális alapellátás, ebben ki nek mi a szerepe. A zenekarok Filharmóniához való hozzáállása is nagyon eltérő. Nyilván ugyanannak a fenntartónak dolgozunk, s mindannyian szeretnénk ellátni a közönséget jó programokkal. De tisztán kell azt is látni, hogy mi a fenntartó szándéka, s hogy mennyi pénzért, milyen módon kell azt elérnünk. Vannak zenekarok, amelyek jönnek, s azt mondják, az ő életükben nélkülözhetetlenek az ifjúsági koncertek, s akadnak társulatok, amelyek nyilvánvalóvá teszik, hogy nekik sem idejük, sem kedvük nincs ebben részt venni... De így is 21 szimfonikus zenekarral dolgozunk együtt.

■ *Amelyek közül sokan részt vesznek a nyári fesztiválokon is. Mennyire vált be a Régi Zenei Napok új helyszíne, Vác?*

– Másodszor ad otthont a sorozatnak a város, s bár eleinte néhányan szkeptikusak voltak, hogy Sopron és Fertőd után új területre visszük a fesztivált, ahogyan véget értek tavaly a programok, már mindenki örült Vácnak. Teltházások voltak a koncertek, sokan érkeztek Budapestről. Ebben az évben június 30. és július 7. között zajlik a fesztivál, amelyen bővül a kurzusok, s a programok száma is. Új színfolt, hogy barokk orgona is színesíti a kínálatot, s olyan művészek lépnek pódiumra és tanítanak, mint Baráth Emőke, Vashegyi György, Bernhard Forck, vagy Hannfried Lucke. A kurzusok központi témája idén J. S. Bach h-moll miséje, amit július 7-én, a váci Székesegyházban a rendezvénysorozat zárásaként a Capella Savaria és a Purcell kórus ad elő Alois Glafner vezényletével. A fővárosban is lesz egy kihelyezett programunk, június 30-án családi napot tartunk a Budai Várban, s persze Vácott is lesz egész napos ingyenes sorozatunk, a zárónapon. Ezeknek a programjában minikoncertek, meseóra, udvari régizene-

produkció, vagy az orgona titkaiba bepillantást nyújtó előadás is helyet kapott.

■ *A Bartók Fesztivál milyen újdonságokkal várja az érdeklődőket?*

– Idén ünnepelhetjük a Kékszakállú bemutatójának századik születésnapját, így ez a mű áll a szeminárium középpontjában, s különlegessége, hogy a zárókoncert egyben az Iseumi Szabadtéri Játékok nyitókoncertje lesz. Bartók operája és Poulenc Emberi hang című darabja Szombathelyen Hamar Zsolt vezényletével és rendezésében hangzik fel. Ő emellett a karmesterkurzus vezetője is. A két operából álló estet a Nemzeti Filharmonikus Zenekar főzeneigazgatója elődje, Kocsis Zoltán emlékének ajánlja fel. A sorozat fellépői és mesterei között megtalálni még például Komlósi Ildikót, Balog Józsefet és Ittész Gergelyt is. A július 14-e és 22-e között zajló fesztiválon is lesz természetesen ingyenes családi nap, 21-én, s ennek programjai sorában például táncház is akad. Hadd tegyem hozzá, nemcsak a két rendezvénysorozaton találkozhat velünk a nyári hónapok

ban a közönség, hiszen Pécsen Püspökvári zenés esteket, Szegeden és Miskolcon pedig muzsikáló udvart rendezünk, augusztusban pedig 16 városban lesznek orgonakoncertek OrgonaPont néven. Azután a Zene-szüretre is várjuk az érdeklődőket, most előrébb hoztuk a sorozatot, szeptember végére, hogy a kultéri programok élvezhetőbbek legyenek.

■ *Hogyan készülnek a következő szezonnra?*

– A jövő évad érdekessége, hogy a bő száz felnőtt-koncertünk felét az Operaházzal együttműködve tartjuk. Előadásaik között akad balett, szimfonikus koncert, egy teljes operaelőadás koncertszerűen (váltakozva mutatják be a Toscát és a Turandotot), valamint Puccini és kortársai kompozícióiból válogatott operagála. Öröm ez az együttműködés, mert olyan városokba is eljutunk vele, ahol eddig nem tudtunk ilyen programot nyújtani. Egyetlen bánatom, hogy mivel a koncertszám felét töltik ki az operaház rendezvények, így sok partnerzenekarunknak nem tudunk annyi fellépési lehetőséget nyújtani, mint korábban... (R. Zs.)

„Amit nagyon sok próbával érünk el Bayreuthban, az itt magától működik”

Interjú Fischer Ádámmal, a Budapesti Wagner-napok alapító karmesterével és művészeti vezetőjével

■ *Tizenharmadik évadjába lép idén júniusban a Budapesti Wagner-napok. Ennyi év után már érdemes visszatekinteni, és egy rövid számvetést készíteni. Hogyan értékeli az elmúlt tizenkét évet? Az valósult meg, amit eredetileg elképzelt?*

– Alapjában véve az valósult meg, amit én szerettem volna. De természetesen kicsit másképp képzeltem el, és ezt tudtuk is. Ha realitán nézzük, akkor természetesen nagyon sok mindent elértünk, viszont számomra az egésznek a motorja az, hogy sok mindent felfedeztem, ami nagyon jól működik, ugyanakkor sok mindent szeretnék megjavítani.

■ *Például mit?*

– A tervezésnél még kishitű voltam, és nem tudtam, hogy mennyire lehet ezt továbbfejleszteni, de ezt végül tovább is fejlesztettük. Más részről vannak olyan dolgok, amelyeket úgy érzem, hogy még tovább kell vinni. Természetesen ez nagyon nagy dolog, és én ennek nagyon örülök.

■ *Ezek szerint elégedett az elmúlt tizenkét évvel?*

– Úgy vagyok elégedett, mint ahogy mindennel elégedett az ember, és mindennel egy picit elégedetlen is kell, hogy legyen. Mindenképpen tovább lehet menni, de ez nem azt jelenti, hogy ez nem jó, hanem azt is jelenti, hogy „vérszemet kaptunk”.

■ *Ha jól emlékszem Wagner kultuszát Magyarországon Gustav Mahler alapozta meg, de legalábbis ő volt az, aki – Mozart-ciklus mellett – először rendezett Wagner-ciklust a budapesti Operaházban. Wagner kultusza azóta is elevenen él a magyar kultúrában. Önnek miért fontos, hogy ez továbbra is élő legyen, illetve fennmaradjon?*

– Az, hogy Magyarországon mindig volt egy Wagner-társaság, az lehet hogy Mahlernek köszönhető, de mindig is voltak és vannak előadóművészek, akik meghonosítják egy zeneszerző kultuszát. Mahlerét például valójában Leonard Bernstein alapozta meg, mert olyan lelkesedéssel vezényelte Mahler műveit mindenfelé,